

รายงานความก้าวหน้า
การจัดการความรู้ เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์
ประจำปี ๒๕๕๙

พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา โดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้ดำเนินการจัดสร้างห้องคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ในบริเวณ ชั้น ๒ ของอาคาร ๑๐ และเริ่มใช้งานในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ นับได้ว่าเป็นช่วงของการวางแผนการบริหารจัดการและการทดลองการให้บริการ ดังนั้นจึงนำมาสู่การจัดการความรู้ที่บุคลากรของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความเห็นร่วมกันว่าควรจัดการความรู้ เรื่อง **แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์** เพื่อค้นหาแนวทาง หลักปฏิบัติ วิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทขององค์กรในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้เป็นสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ไม่ได้จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ มีการจัดเก็บรักษาที่เป็นระบบ มีความปลอดภัย ลดการเสื่อมสภาพ และสามารถให้บริการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจได้ง่ายและสะดวก

โดยการดำเนินงานการจัดการความรู้ ใช้กระบวนการจัดการความรู้ของ กพร. จำนวน ๗ ขั้นตอน มีผลดังนี้

ขั้นที่ ๑ การบ่งชี้ความรู้

กลไกในการดำเนินงาน คือ บุคลากรของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมทุกคน โดย ดร.ไสว กันนูลา หัวหน้าสำนักงานฯ เป็นประธาน นายชุตินันท์ ทองคำ เป็นเลขานุการ นอกจากนี้ผู้บริหารของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการความรู้ในครั้งนี้อีกด้วย

จากนั้นจึงประชุมระดมความคิดเห็นถึงความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน โดยมีความเห็นร่วมกันในการขยายงานในส่วนของพิพิธภัณฑ์ฯ ที่ได้ดำเนินการจัดการความรู้ในส่วนของงานบริการแก่ผู้มาเยี่ยมชมไปแล้วในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ นำมาสู่การปฏิบัติงานด้านการสงวนรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่จัดเก็บในคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ จึงกำหนดเป็นประเด็นในการจัดการความรู้ คือ **"แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์"** โดยกำหนดให้มีการดำเนินการปฏิบัติการจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ไปพร้อมๆ กับการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม ความรู้เกิดจากประสบการณ์จริง

เงื่อนไขเพิ่มเติม :

๑. จะต้องไม่กระทบเวลาการทำงานหลัก และจะต้องบูรณาการกับกิจกรรมอื่นๆ ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
๒. จะต้องนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดเก็บ หรือรักษาสสิ่งของมาใช้ในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์อีกด้วย

ขั้นที่ ๒ การสร้างและแสวงหาความรู้

ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะงานที่ปฏิบัติในคลังพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ทราบว่ามีรูปร่างที่มีความจำเป็น โดยใช้ Mind map เป็นเครื่องมือ และดำเนินการรวบรวม ทบทวนองค์ความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัตถุพิพิธภัณฑ์ การอนุรักษ์ โบราณวัตถุ หรือการดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์

นอกจากนี้ ยังทบทวนจากสื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ วิดีโอที่ปรากฏใน Youtube, Digital Files, และการทัศนศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิหารวงศ์

โดยสาเหตุของการเลือกพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิหารวงศ์ เป็นสถานที่ทัศนศึกษา เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑ์ในสังกัดกรมศิลปากรที่มีการจัดแสดงนิทรรศการถูกต้องตามหลักวิชาการ มีเนื้อหาคล้ายคลึง มีคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ และขนาดใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา

ขั้นที่ ๓ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

เพื่อความสะดวกต่อการจัดการความรู้จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ลักษณะงานในคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ และได้ลงรายละเอียดปลีกย่อยให้เหมาะสมต่อลักษณะและขนาดขององค์กร

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินงานควบคู่กับการจัดการความรู้ ดังนี้ (เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างการทำงาน นำมาสู่การปรับการทำงานสม่ำเสมอ)

๑. ขนย้ายวัตถุพิพิธภัณฑ์จากสถานที่จัดเก็บชั่วคราว มาสู่คลังวัตถุพิพิธภัณฑ์ และดำเนินการสำรวจประเภทของวัตถุครอบครองทั้งหมด

๒. คัดแยก จำแนกประเภท สำรวจสภาพ เพื่อทำการวิเคราะห์การจัดเก็บที่เหมาะสม

๓. จัดหาชั้นวางของ ตู้ กล่องบรรจุ หรือวัสดุอุปกรณ์ในการบรรจุหีบห่อ การทำความสะอาด และการอนุรักษ์เบื้องต้น

ขั้นที่ ๔ การประมวลและกลั่นกรองความรู้

คณะกรรมการได้นำองค์ความรู้มาจัดทำเป็นร่างคู่มือการปฏิบัติงาน และประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา โดยทบทวนถึงความรู้และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานด้วย

และนอกจากนี้ยังมีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการอยู่เสมอ

ขั้นที่ ๕ การสร้างการเข้าถึงความรู้

๑. จัดทำแผ่นพับ เผยแพร่เนื้อหา ฉบับย่อ
๒. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในคลังวัตถุพิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา
๓. เผยแพร่ผลการจัดการความรู้ในเว็บไซต์พิพิธภัณฑสถานเมืองนครราชสีมา

ขั้นที่ ๖ การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยน

ถ่ายทอดองค์ความรู้จากการจัดการความรู้ โดยเน้นเนื้อหาในส่วนการอนุรักษ์และสงวนรักษา วัตถุพิพิธภัณฑสถานประเภทเอกสารโบราณ แก่นักศึกษาโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

และนำคู่มือการปฏิบัติงาน ส่งไปเผยแพร่หน่วยงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อาทิ ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ ม.รภ.บุรีรัมย์

ขั้นที่ ๗ การเรียนรู้

นำคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้เป็นทางการทำงาน (เป็นส่วนหนึ่งของงาน) โดยการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ และนำความรู้ที่ได้ไปหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะมีการปรับปรุงคู่มืออยู่เสมอ

รายงานความก้าวหน้าการจัดการความรู้ เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑสถาน ประจำปี ๒๕๕๙ หน้า ๓

เคล็ดลับ เทคนิค วิธีการ

- พุดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด ไม่เพิ่มภาระงานหลัก แต่มุ่งแก้ปัญหาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

- มีการทบทวนภูมิปัญญาพื้นฐานของไทยและโคราช ในเรื่องของรักษาโบราณวัตถุ หรือวัตถุสิ่งของทั่วไป

- มีการแสวงหาองค์ความรู้ที่เผยแพร่บนสื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ วิดีโอบันทึกภาพการอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์และการดูแลรักษาโบราณวัตถุ

- มีการดำเนินงานจริง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ควบคู่กับการได้งานไปพร้อมๆ กัน เมื่อเกิดข้อสงสัยก็จะเกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างการทำงานได้ทันที นำมาสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

ภาคผนวก : การวิเคราะห์ลักษณะงานในคลังวัตถุพิพิธภัณฑ์

